

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

WIELSBEKE – BREESTRAAT

A. DEVROE
JANUARI 2017

COLOFON

Project

Archeologienota – Wielsbeke, Breesstraat

Opdrachtgever

Aspiravi
Vaarnewijkstraat 17
8530 Harelbeke

Opdrachtnemer

Annika Devroe
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE0810.453.806

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2017 Annika Devroe

Annika Devroe aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever. Dit met uitzondering van de door de architect aangeleverde plannen. Deze blijven eigendom van deze laatste.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	2
2.1. Inleiding	2
2.2. Administratieve gegevens	3
2.3. Aanleiding van het vooronderzoek (fig. 4 Verslag van resultaten)	3
2.4. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	4
2.5. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	4
2.6. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	5
2.1. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk.....	7
3. Figurenlijst	8

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Op basis van het bureauonderzoek kan gesteld worden dat het archeologisch potentieel voor de periode van de 18de tot heden als laag bestempeld moet worden. Het gaat om onbebouwd gebied waar weinig sporen te verwachten zijn. Mogelijk worden perceelsgrenzen en –grachten aangetroffen maar deze zijn archeologisch gezien niet zo interessant. Naar oudere periodes toe kon het archeologisch potentieel niet met zekerheid vastgesteld worden. De ligging en omliggende vondsten zorgen ervoor dat het potentieel als middelmatig wordt ingeschat.

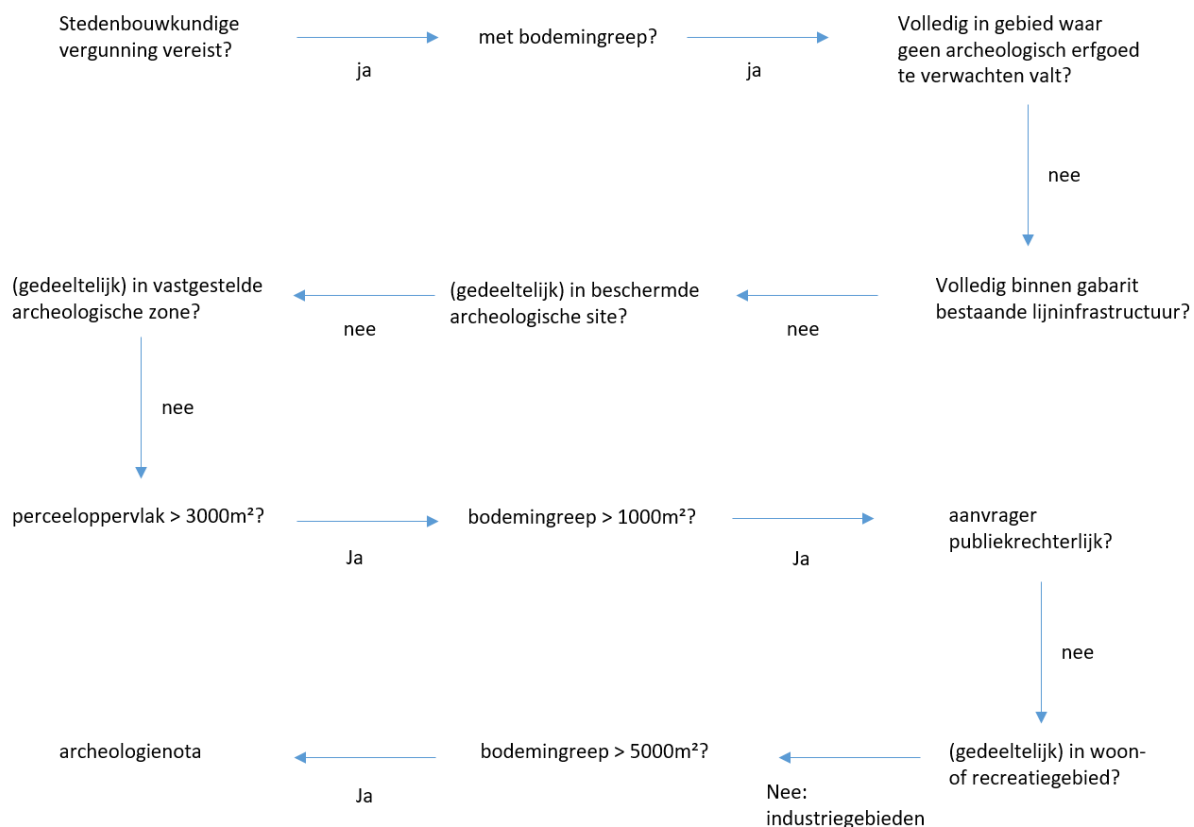
De toekomstige werken zullen ter hoogte van het oostelijke deel eventueel aanwezige archeologische sporen raken. Hier zal overal minstens de bouwvoor verwijderd worden.

Gezien het archeologisch potentieel en de verstoring in de toekomst is bijkomend archeologisch onderzoek nodig. Dit zal echter via een uitgesteld traject verlopen aangezien de bouwheer de vergunningsaanvraag vóór de wijziging betreffende de omgevingsvergunning (23 februari 2017) wil indienen aangezien dit anders bijkomende vertraging zal opleveren

2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. INLEIDING

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

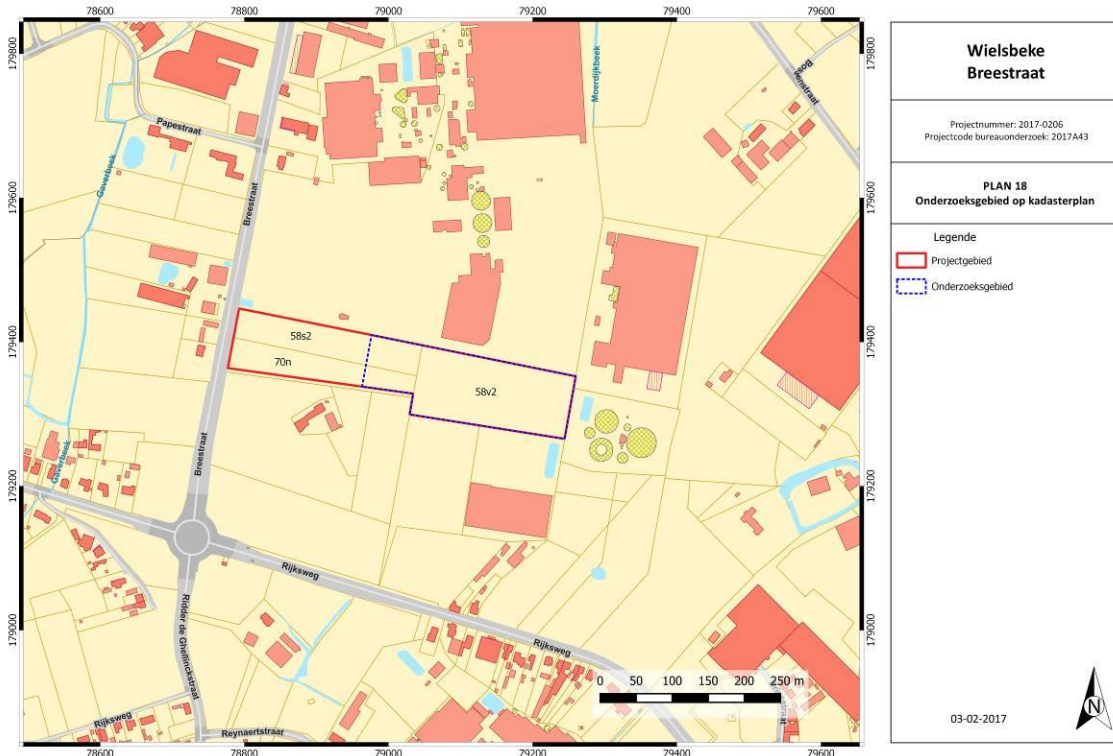
Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. (A. Devroe 2017)

2.2. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Locatie: Wielsbeke, Breestraat

Bounding box: punt 1 (NW) – X 78791,044 Y 179448,386
Punt 2 (ZO) – X 79245,582 Y 179264,706

Kadaster: Wielsbeke, afd. 1, Wielsbeke, sectie A, percelen 58s2 (partim), 70n (partim), 58v2 (partim)

Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.)

2.3. AANLEIDING VAN HET VOORONDERZOEK (FIG. 4 VERSLAG VAN RESULTATEN)

Ter hoogte van het projectgebied zal een nieuwe energiecentrale opgericht worden. Deze zal op de oostelijke helft opgericht worden en omvat een oppervlakte van ca. 25.000 m² (incl. verharding, groenzone). Het gaat enerzijds om verschillende gebouwen die opgericht zullen worden en anderzijds om nieuwe wegenis en parking. Algemeen kan men stellen dat ter hoogte van deze zone minstens de bouwvoor verwijderd zal worden. Ter hoogte van de centrale zullen leidingen aangelegd worden die ca. 3,45m onder het maaiveld zullen komen. De gebouwen zullen op paalfunderingen geplaatst worden. Ten westen, zuiden en oosten wordt een groenzone voorzien, maar hier zal in principe geen bodemingreep gebeuren.

2.4. RESULTATEN VAN HET VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem werd enkel een bureauonderzoek uitgevoerd. Deze had projectcode 2017A43 en werd uitgevoerd in januari 2017.

Op basis van het bureauonderzoek kan men vaststellen dat het projectgebied vanaf de 18de onbebouwd was en als landbouwgrond in gebruik. Uit de nabije omgeving zijn weinig archeologische vondsten gekend. Ten noorden van het projectgebied, nabij de Mandel, staan op de CAI heel wat steentijdvindplaatsen aangeduid. Recent archeologisch vooronderzoek in de buurt wees enkel op een zekere middeleeuwse aanwezigheid, maar kon deze nog niet precies duiden. Het ontbreken van archeologische vondsten lijkt voornamelijk te wijten te zijn aan het ontbreken van systematisch archeologisch onderzoek in deze streek. De nabijheid van waterlopen is alvast een positieve factor naar archeologie toe. Bovendien is het projectgebied gelegen op matig natte en matig droge bodems waardoor bewoning niet uitgesloten kan worden. Sporen van oudere periodes kunnen dan ook niet uitgesloten worden.

De toekomstige werken zullen ter hoogte van het oostelijke deel, waar de energiecentrale komt, eventueel aanwezige archeologische sporen raken. Hier zal overal minstens de bouwvoor verwijderd worden. In totaal gaat het om een oppervlakte van ca. 25.250 m² waar een bodemingreep zal gebeuren en bijkomend onderzoek geadviseerd wordt.

2.5. VRAAGSTELLING EN ONDERZOEKSDOELEN

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. Op basis van het bureauonderzoek kon niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet, maar via dit onderzoek kan het archeologisch potentieel nagegaan worden.

Hierbij dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem , beschrijving + duiding?
- In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de (partiële) afwezigheid van archeologische sporen?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie?
- Zijn er indicaties voor de inrichting van een erf/nederzetting?
- Kunnen de resultaten van het bureauonderzoek bijgesteld worden?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

2.6. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek geeft voornamelijk goede resultaten op droge leembodems. Op basis van de kosten-batenanalyse en gezien dit geen ideale ondergrond is werd dit onderzoek niet voorgesteld.

Een veldkartering is vooral nuttig op landbouwgronden die net geploegd werden. Een veldkartering zou hier uitgevoerd kunnen worden, maar blijft een beperkt beeld vormen van de archeologische ondergrond. Sommige periodes zijn namelijk arm aan materiaal waardoor een vertekend beeld kan verkregen worden. Gezien de kosten-batenanalyse zal hier geen veldkartering uitgevoerd worden.

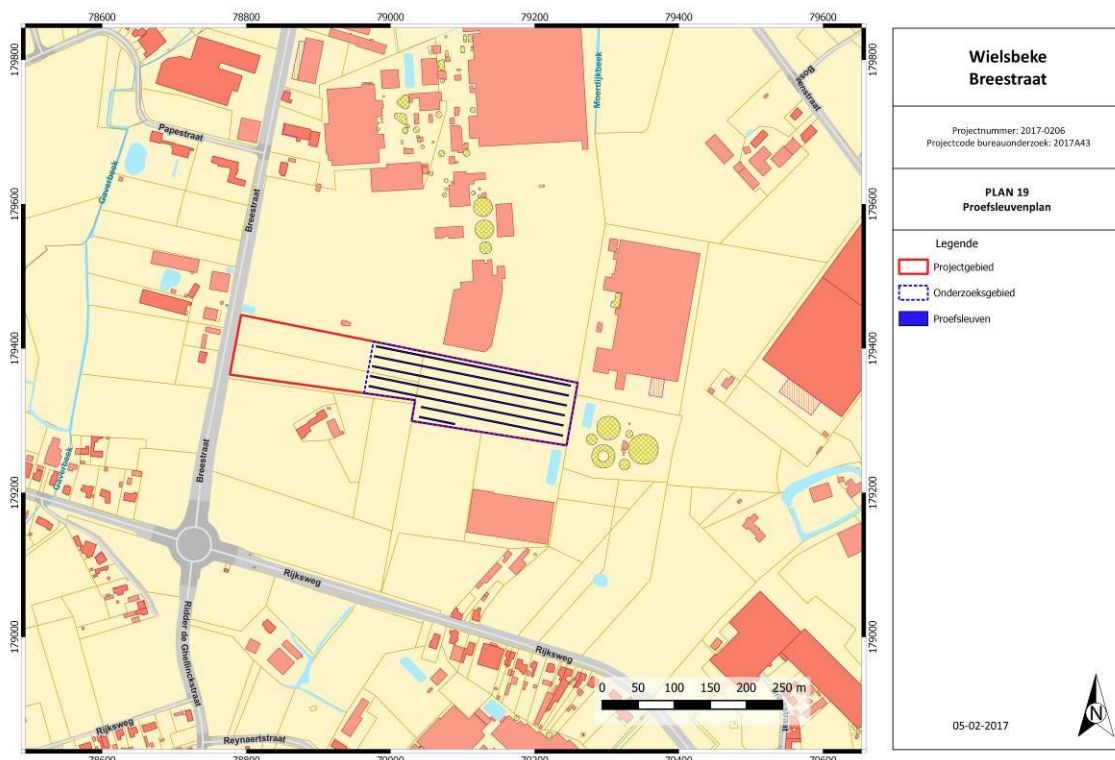
Op basis van het bureauonderzoek lijkt het projectgebied onverstoord te zijn. Een landschappelijk bodemonderzoek zou hier meer uitsluitsel kunnen over geven, net als over de gaafheid van het bodemprofiel. Een duidelijk beeld van de bodemopbouw kan echter beter verkregen worden uit de profielen in een proefsleuvenonderzoek dan in boorkernen.

Hoewel steentijdvindplaatsen niet uitgesloten kunnen worden, is er geen aanleiding om hier specifiek op in te zetten. Tijdens het bijkomend onderzoek dient hier wel aandacht aan besteed te worden.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt dan ook een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven geadviseerd. Op deze manier kan meteen een goed beeld verkregen worden van het archeologisch potentieel en eventuele verstoringen.

Op basis van de toekomstige werken werd het onderzoeksgebied afgebakend. De zones waar geen werken zullen uitgevoerd worden werden niet weerhouden van het bijkomend onderzoek. In totaal bedraagt het onderzoeksgebied ca. 25.250 m².

De sleuven worden oost-west georiënteerd, haaks op de Breestraat. De sleuven hebben een breedte van 2 m en een maximale afstand van 15m van middelpunt tot middelpunt. Er zal minstens 10% van het onderzoeksgebied door middel van proefsleuven onderzocht worden, aangevuld met 2,5% dwarssleuven en/of kijkvensters. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarssleuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Dwarssleuven en/of kijkvensters kunnen enerzijds aangelegd worden om na te gaan of er effectief structuren aanwezig zijn, maar kunnen anderzijds ook aangelegd worden om na te gaan waar de lege zones aanwezig zijn zodat een site beter afgebakend kan worden.

Figuur 3: Voorstel proefsleuvenplan. (A. Devroe 2017)

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar één niveau aanwezig is. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd. Deze profielputten worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. De aanwezigheid van een steentijdsite kan niet uitgesloten worden. Tijdens het vooronderzoek dient er daarom aandacht geschonken te worden aan concentraties van lithische artefacten. Indien lithische vondsten aangetroffen worden dient ingeschat te worden of het om verspreide vondsten gaat of om een activiteitenzone. Steentijdvondsten worden driedimensionaal ingemeten. Deze vondsten en concentraties worden aan een specialist voorgelegd om een verdere waardering van het terrein te bekomen. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de

archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

2.1. VOORZIENE AFWIJKINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

3. FIGURENLIJST

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. (A. Devroe 2017)	2
Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.).....	3
Figuur 3: Voorstel proefsleuvenplan. (A. Devroe 2017)	6